

а_1979_004603 1

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

София, 22 май 1979 година

2

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ДНЕВЕН РЕД	3 стр.
ПРИСЪСТВУВАЩИ	4
ОТКРИВАНЕ	
предс. Дико Фучеджиев	4
ВСТЪПИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ	
Чавдар Добрев	5
ИЗКАЗВАНИЯ	
Гочо Гочев	8, 13
Рачко Ябанджиев	12
Банчо Банов	13
Крикор Азарян	14
Николина Лекова	15
ОТГОВОР НА ВЪПРОСИТЕ	
Чавдар Добрев	15
ИЗКАЗВАНИЯ	
Николай Николаев	18
Енчо Халачев	19
Васил Стойчев	21
Чавдар Добрев	24
ЗАКЛЮЧИТЕЛНО ИЗКАЗВАНЕ	
предс. Дико Фучеджиев	26
ЗАКРИВАНЕ	
предс. Дико Фучеджиев	32

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

Стенографски протокол

София, 22 май 1979 година

/Открито в 16,10 часа/

- 0 -

Д Н Е В Е Н Р Е Д

1. Обсъждане на проекта за репертоар на театъра през двеста сезона - 1979-1981 година.

- 0 -

ПРИСЪСТВУВАТ:

Дико Фучеджиев
Васил Стойчев
Чавдар Добрев
Николай Николаев
Рачко Ябанджиев
Енчо Халачев
Крикор Аварян
Николина Лекова
Кирил Неделчев
Банчо Банов
Юри Ангелов
Гочо Гочев

ОТСЪСТВУВАТ:

Антония Каракостова - по уважителни причини - в Москва
Ружа Делчева - по неуважителни причини
Маргарита Дупаринова - по неуважителни причини
Виолета Бахчеванова - по неуважителни причини
Георги Черкелов - по неуважителни причини
Любомир Кабакчиев - по неуважителни причини
Славка Славова - по уважителни причини

- 0 -

О Т К Р И В А Н Е

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Откривам заседанието на художествен
ния съвет.

Външните членове на съвета са поканени, но не са се отзо

вали.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Те са в журита в провинцията.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Всички членове на художествения съвет са поканени.

Ние имаме болшинство от членовете на съвета от театъра и не искам да допусна да ни пречат тези членове на художествения съвет, които не идват без да са се обадили за причините, поради които не идват, и ние да не можем да проведем едно пълноценно обсъждане на проекта за репертоар.

Проектът за репертоарния план е раздаден предварително на членовете на художествения съвет.

Има ли други предложения по дневния ред? Няма.

Давам думата на др. Чавдар Добрев да направи встъпителни бележки.

В С Т Ъ П И Т Е Л Н И Б Е Л Е Ж К И

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Репертоарът за бъдещите две години на Националния театър е съобразен с големите задачи и цели в дейността на Националния театър като мощен фактор за комунистическо възпитание на нашия народ.

Ние знаем, че сме в навечерието на 1300-годишнината от основаването на България, че ни очаква 35-годишнина, 90 години Бузлуджански конгрес. Имаме една широкомащабна програма за естетическо възпитание на българския народ, както и програма за хармонично развитие на личността. Ние знаем, че в нашия репертоар трябва да бъдат подчертано застъпени както съвременната българска драматургия, така и да присъствува едно бих казал солидно защитено отношение към националното ни минало, към националната ни класика.

От друга страна ние би трябвало да играем най-добрите пиеси от съвременната съветска, руска, западна, класическа и пр. драматургия от страните, които са тръгнали по пътя на социализма. Но всичко това трябва да бъде съобразено, или поне сме се стремим да бъде съобразено, с основната насока на развитие на Националния театър.

В този смисъл пиесите, които предлагаме след дълги обсъждания, са на първо място от българската съвременна драматургия в лицето на такъв неин крупен автор като Георги Джагаров. Разговаряхме с няколко други съвременни български автори, които в момента пишат пиеси, за пиеса на съвременна тема.

Също така в момента ние работим с няколко наши автори върху пиеса на историческа тема. Специално подчертаваме момента творчеството на Иван Вазов, неговата драматургия, тъй като бихме искали през тези две години както на малката, така и на голямата сцена да бъдат поставени пиеси на Иван Вазов.

От друга страна има един стремеж да бъде представен на сцената на Националния театър такъв голям творец като Емилиан Станев с неговото найпанорамно, най-сериозно социално произведение - романа "Иван Кондарев".

На камерна сцена се предлагат редица значителни пиеси, които са съобразени със спецификата на камерната сцена. От друга страна този репертоар разбира се е съобразен и с предпочитанията на режисьорите, и бих казал даже с някои основни предпочитания на актьори, какъвто, аз няма да крия, е случаят с "Майстор Солнес" - един такъв наш голям актьор като Чапразов от години е проявявал интерес към подобна пиеса.

Тази година във връзка с годината на детето - това е един друг повод - ние сме запланували пиесата "Гарванът" от Кар-

ло Гоци и я предлагаме.

Във връзка с годината на Леонардо и бих казал не само широкото пропагандиране, но и изясняване на сложните аспекти на европейското възраждане, - един такъв поетичен спектакъл като "Сонетът на Възраждането".

Разбира се това е една твърде предварителна програма. Голяма част от пиесите може да бъдат обсъдени, заменени с други заглавия. Ето да кажем един режисьор като Енчо Халачев все още например се колебае между "Животът на Галилей", "Томас Бекет", "Котката" на Тенеси Уилямс. Т.е. имаме и такива проблеми, които безспорно сега или след няколко дни ще намерят своето по-точно решение.

Това са уводните думи, с които аз бих искал накратко да представя този проекторепертоарен план 1979-1981 година, като разбира се на всички повдигнати въпроси ще се помъча да дадем някакъв отговор, що се отнася до мен и до колегите от литературното бюро - Банчо Банов и Антония Караkostова.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Бих искала да попитам нещо. По какви съображения се предлага "Борис Годунов"?

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Още преди да постъпя аз в театъра е направено искане до съветската страна чрез нашето посолство и се е влязло в преговори със Сергей Бондарчук, който е дал съгласие да постави тази пиеса на сцената на Националния театър. В това писмо, което ние получихме от българското посолство, той предлага и свой така да се каже цялостен екип, работен екип. В края на месеца др. Фучеджиев съобщи, че той ще дойде, за да види няколко наши спектакли и да се ориентира по-конкретно. Това е, което може да се каже по този повод.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: По чие предложение е направено това?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: По наше.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: По неже Чавдар каза, че в репертоара има пиеси, които са предложени от наши режисьори, от наши актьори.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: По наше предложение. Аз съм го предложил.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Това разбирам, но да не е предложено от актьор?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: Прощавайте, но в Младежкия театър знам че имаше някаква идея да се прави.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не, няма да се прави там.

Имате думата, другари по проекта.

ИЗКАЗВАНИЯ

ГОЧО ГОЧЕВ: Какви са тези инструменти, тези машини тука?
/Има пред вид магнетофона/

БАНЧО БАНОВ: Ще се документира. Гоcho, внимавай!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Може да не внимаваш.

ГОЧО ГОЧЕВ: Тука никога не съм внимавал и затова може би 20 години отсъствавам от съвета. Но благодаря първо на ръководството на театъра, че ме привлече тука. Това го казвам съвсем откровено. Колкото ми стигат силите, ще помагам.

По-добре е човек да има право на избор, отколкото никак да няма това право. Хубавото е, че можем да избираме. Тука разбира се първата дума имат режисьорите. Тя не е съвсем окончателна съдбовна, защото и режисьорът не е съвършена личност и някога така по приумици.

БАНЧО БАНОВ: Защо гледаш Енчо?

ГОЧО ГОЧЕВ: Гледам го, защото Енчо е режисьор.

На мене ми хареса много този разширен състав на пиесите, защото първо няма слаба пиеса. Аз познавам почти всички тези пиеси. Няма пиеса без качества. Вие знаете, че навремето правехме много компромиси. Не искам да се връщам към това минало. Но ние правихме много компромиси в името на националния облик. Много слаби пиеси са шествували по сцената и на най-големия ни театър. Това за мен беше една много сериозна слабост.

Тук подборът и по линия на качеството, и по линия на идейното съдържание е добър. Хубаво е, че надделява в предложените пиеси това епическо начало, разбира се в драматическа форма. Имам пред вид и "Разгром" на Фадеев, и "Кондарев", и "Под игото" наред с малките форми разбира се.

Освен това този репертоар, както се предлага, дава големи възможности - това ви е абсолютно известно - за големи сценични решения, за интересни сценични решения, дава храна на актьорите, на режисьорите за един хубав благодатен творчески труд.

Аз имам по-скоро не бележки, а такива въпроси. Аз високо ценя другаря Джагаров като драматург, но готова ли е, Чавдаре, неговата пиеса?

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да.

ГОЧО ГОЧЕВ: Трябва да планирате върху готовите пиеси.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Пиесата е написана.

ГОЧО ГОЧЕВ: Написана е, чели сте я.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не съм я чел, но ми е разказана.

ГОЧО ГОЧЕВ: Разказана. Вижте какво, аз питам по принцип.

Това е много важно.

Също и "Иван Кондарев" - има ли драматизация?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Работи се.

ГОЧО ГОЧЕВ: Работи се. Сроковете горе-долу?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Драматизацията ще бъде готова

до края на годината, до есента.

ГОЧО ГОЧЕВ: Това е хубаво. Той показа с "Антихрист" в Пловдив, аз присъствувах на представлението, даже наскоро водехм разговор в Народна култура, че умее, че има усет към драматизиране не на големи белетристични творби.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Консултант за литературата е Светозар Игов.

ГОЧО ГОЧЕВ: Още по-добре. Това е хубаво. Значи върху сигурни хора разчитате.

Аз имам такива предложения, защото не е необходимо тук да се изтъкват тези качества, те вече се подчертаха. Хубаво е актьорите да плуват в дълбоки води. Стига вече компромиси в името на идейността със слаби пиеси! Дълбоки води!

Аз като чета сега за "Майстор Солнес", спомням си какво нещо беше това със Симонов в Русия. Една пиеса, която забива нож в сърцето на буржоазния морал, но думата "буржоазен" я няма, няма казано "буржоазен морал", но цялата пиеса е насочена в тази насока. Защото в много други пиеси се демонстрира с понятието, а липсва просто битката срещу буржоазния морал и т.н.

В репертоара за камерна сцена бих предложил или по-скоро в детския отдел, аз вече много пъти, на много конференции съм пледирал за това и може би вече ставам банален, но искам и тука да си защитя мисълта, че е крайно време вече "Синята птица" - тази гениална пиеса да я види нашият зрител, да я видят и децата и възрастните. Това е нещо гениално. 60 години се играе непрекъснато в художествения театър. Сменят се декорите, актьорите, шафетата минава от ръце в ръце, но остава духът на Станиславски в това нещо и на великия поет.

Ние вече сме преживели тези стари, тясно ограничени разбирания за символизъм, за реализъм. Дай боже да има повече таки-

ва символистични пиеси. Тя е една велика пиеса. Доскоро, когато пледирахме за тези пиеса, ^завключването й...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Тя беше предмет на обсъждане за нашия репертоар тука.

ГОЧО ГОЧЕВ: Да, но тогава казаха: "Оставете, че той не е ясен". Де да има повече такива автори!

Много държа на това.

А на камерна сцена, искам да изкажа може би едно лично пристрастие от името на някакви благородни естетически подбуди, за пиесата на Христо Ганев. Тя е великолепна камерна пиеса! За нея се караха два-три театри. Но после какво стана? Пенчо Линов се играе, а Христо Ганев не се играе!

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Пенчо Линов не се играе.

ГОЧО ГОЧЕВ: По други сцени. Аз понеже получих едни възражения от едни дами от репертоарното бюро, че на Христо Ганев пиесата не била центрирана. И аз дадох реплика: Значи Христо Ганев не центрира, а Пенчо Линов центрира! Вярно, той центрира! /Веселост/

Не, няма нищо смешно в това. Това е обидно. Това е тъжна история, тъжна история! И понеже аз зная, че др. Фучеджиев се интересуваше от тази пиеса, имайте пред вид - аз не съм агент на Христо Ганев, той е горд човек и не е ставало дума между двамата за това. Но онзи ден, като съобщаваха принципните съображения за репертоара, и там зададох същия въпрос. Тя е великолепно пиеса за камерна сцена, при това българска, наша. Тревожна пиеса!

Това ми е изказването. Смятам, че вече е крайно време да се спрете, доколкото зависи все пак от тези пиеси, които още не са готови, окончателно и своевременно. Защото у нас обикновено е така. Защото това е репертоар за три години, ако не и

за повече.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: За две години.

ГОЧО ГОЧЕВ: Аз смятам, че за повече от две, като знам темповете.

Но това са сериозни предложения. Човек изпитва един спект само като четете заглавията.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Аз бих искал да кажа, че просто ме радва, че има български пиеси и то най-много ме радва, както каза и др. Гочев сега, а и в един предишен наш съвет говорихме, че трябва да имаме Вазов в театъра на Иван Вазов. И хубаво е, че е сложено "Под игото". Вече виждам, че е определен за режисьор Филипov. По-рано той не беше приел това нещо. Това също ме радва защото мисля, че той умее и може да направи едно хубаво представление от "Под игото".

Нека да имаме и ние един спектакъл, който да поддържа непрекъснато. Може да се сменят актьорите и пр., но спектакъл от нашия патрон да си остане постоянно.

Тука виждам една, две, три, четири, пет, шест, седем български пиеси. Това вече е един радостен факт - че има български репертоар.

Разбира се за останалите пиеси мога да кажа, че не ги познавам. Но като виждам авторите, това са големи автори. Много радостно е, че тука има Горки, че има Шоу, че има Пушкин. Както казва Гочо, аз не съм гледал този спектакъл и не познавам пиесата на Ибсен "Майстор Солнес", но много съм слушал за нея от Андрей, много е искал да бъде включена. Това е просто едно радостно събитие.

Тука има едно заглавие, което някакси ме радва - съвременна българска пиеса. Трябва на всяка цена театърът да обръща внимание на наши, български пиеси и то съвременни, на съвременни

тематика. По въпроси, които вълнуват нашата съвременност сега, нашето общество.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: На Джагаров нали е съвременна?

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Да, съвременна, но тука пише още едно заглавие, което не е сложено, за съвременна пиеса.

Но ние действително трябва да търсим пиеси от нашия живот. Около нас пъкат толкова теми! Има много съвременни теми, които би трябвало да намерят място в Националния театър.

Това е. Не бих могъл да кажа друго, защото казах - не познавам пиесите, познавам авторите и това е вече една гаранция

ГОЧО ГОЧЕВ: Другарю Фучеджиев, бих искал да внеса една поправка. Имах пред вид "Майстор Солнес" с Ред Грийф. Не знам каква асоциация ме отпрати към Симонов във връзка с "При залез слънце". Качествата на пиесата са същите - няма я думата "буржоазен морал", но по същество го има.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Хубаво е, че обръща внимание освен на заявки на режисьорите и на някои наши знаменити, изтъкнати актьори. Хубаво би било някои техни желаниа, някои техни съображения да се уважават.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Има вече включени трима.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да, "Майстор Солнес, "Васа Железна"...

БАНЧО БАНОВ: Аз няма да говоря по репертоара, защото това, което каза др. Добрев, е обсъждано в литературното бюро.

Бих искал само да обърна внимание върху един факт. На мене ми се струва, че 1981 година театърът ще разполага вече с още една сцена - голямата сцена на Двореца на културата. Ние би трябвало и в предишния сезон да го имаме пред вид това и да правим постановки, които да носят тази мащабност, която може да

бъде пренесена на сцената с 1200 души. Това не е малък въпрос, по който трябва да мислим.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Но не е сегашен.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Бънчо, нали мислим. Ами ето сега "За честта на пагона" ще бъде една голяма постановка.

КРИКОР АЗАРЯН: Аз лично приветствувам проекторепертоарния план по няколко съображения.

Първо, че всички предложени заглавия, имам пред вид от класиката и съвременната класика, са проверени заглавия, силни заглавия, едни наистина дълбоки води, както се казва, които са най-доброто мерило и за израстването на творческия състав, и за проверката на творческите възможности.

Освен това ме радва и това, че има пиеси от българската класика. Имам пред вид "Под игото", имам пред вид едно белетристично произведение като "Иван Кандарев", което аз смятам, че е правилно в политиката на Националния театър - в репертоарната политика на театъра да стои като една от задачите, да дава сценичен живот на някои крупни белетристични произведения, които се поддават на сценично претворяване.

И не на последно място искам да споделя, че аз като режисьор много се радвам, като гледам тука в листата на режисьорите, които стоят зад отделните заглавия, най-добрите режисьори, с които разполага сега българският театър. И тази политика - да бъдат поканени като гост-режисьори на сцената на Националния театър изтъкнати и утвърдени, и по-млади режисьори - аз също приветствувам. Още повече смятам, че опитът в това отношение беше положителен и даде добри резултати.

В една от проектолистите, където се искаше мнение, бях писал и за Чехов. Гледам, че е отпаднал.

Друго нямам.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Аз също няма да говоря за репертоара, защото наистина е богат, хубаво заплануван и дай боже и с оглед на третата сцена да влезе.

Но имам всъщност конкретен въпрос. Все пак за следващия сезон ние можем да направим театъра най-много на голяма сцена 4 пиеси или три. Към кои именно се насочва управлението, защото примерно ние вече приветствуваме "Под игото" от две години, а още не е направена драматизацията. Т.е. към три заглавия за голяма сцена се насочва управлението и към кои три или четири за камерната сцена. Кои са най-готови за работа от предложените пиеси.

И един въпрос за "Майстор Солнес". Кой е режисьорът? Сашо Стоянов или Поляков или още не е уточнено. Или едновременно и двамата.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: И двамата.

ПРЕДС. ДИКО ФУЕДЖИЕВ: Има думата др. Чавдар Добрев да отговори на въпросите.

О Т Г О В О Р Н А В Ъ П Р О С И Т Е

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Тука имаше един въпрос за "Синята птица".

Понеже и "Синята птица" има огромни качества, но и "Гарванът" на Карло Гоци като естетика и като търсене, и понеже нашата трупа е по-млада, и понеже режисьор е Крикор Азарян, който има предпочитания към тази пиеса, това решително предопредели така да се каже нашето предложение за тези години сега да поставим "Гарванът" от Карло Гоци.

Следващата разбира се с пълно основание може да бъде и е правилно да бъде...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Тя беше обсъждана тука.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да, но забележката е правилна.

Второ - за пиесата на Христо Ганев.

Аз лично не съм я чел, макар че съм чувал много. Просто трябва да я потърсим.

ГОЧО ГОЧЕВ: В първа книжка на "Съвременник".

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да, аз ще я прочета, Банчо също ще я прочете сигурно.

БАНЧО БАНОВ: Чел съм я.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Тогава ще я обсъдим.

Що се отнася до това, че ще разполагаме с още една сцена, аз мисля, че този репертоар има заглавия и за още една сцена, ако разбира се ние я получим. Аз не знам какви ще бъдат условията и т.н. Това е въпрос на бъдещето.

Др. Азарян постави въпрос за Чехов.

Абсолютно правилно е поставен въпросът, но виждате, че в този момент имаме твърде много заглавия и то именно от руската класика.

На последния въпрос.

Тука ми се струва, че можем да поспорим. Понеже аз не познавам достатъчно условията в театъра, струва ми се, че един театър като Националният може да постави и повече от четири пиеси за един сезон, ако правилно се организира работата и периодът на репетициите, ако това е възможно. Ние просто трябва да го обсъдим, да направим разпределение кой кога репетира и т.н. Ето сега ние говорим есента да започнем с "Гарванът", тъй като това е за годината на детето, и заедно с него да почнем "Майстор Солнес", където няма да има дублиране.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Успоредно трябва да вървят.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Успоредно ще вървят. Виждате, че веднага

може две пиеси успоредно да се репетират за голямата сцена. Това вече открива една допълнителна възможност.

Следователно има твърде реална възможност да изпреварим някои от събитията.

Следващият въпрос - за "Под игото".

Аз лично мисля, а и др. Фучеджиев в своето слово при посещението на другаря Живков на спектакъла "Опит за летен" категорично заяви, че Националният театър ще постави "Под игото" и нашата амбиция би трябвало да бъде, като доуточняваме следващия сезон, да бъде поставена "Под игото".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Може би към края на сезона.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Към края на сезона, но въобще в сезона да можем да застъпим с него и 1981 година.

Ето това е амбицията. Естествено е, че съвременната българска пиеса ще има едно предимство. Естествено е, че предимството ще имат режисьорите, които работят също така в театъра. Веднага като се видят. Ние не можем да ги оставим тях за 1981 година. Явно е, че тези заглавия, които фигурират, са заглавия на първо място.

Но имаме просто такова чувство, такова усещане, че при една добра организация и при такава голяма труппа имаме възможност с по-голяма интензивност да работим.

Оня ден др. Живков при ~~посещението~~ ^{то} посещение на "Опит за летен" ^{до небето}, аз имах възможност да присъствувам там като председател на журито, говори тъкмо по този въпрос - че трябва да се премине към една по-нова система на заплащане ^{на} труда в театрите, при която система театри, които дават по-добър резултат, по-сериозно творят, и актьорите, и режисьорите да получават по-голямо възнаграждение. Защото, каза, другото е несправедливо. Но за да осигурим това, трябва да имаме по-голяма ефективност на труда. Той

каза, че всички актьори, които работят в тези театри с по-големи трупни, трябва да имат заетост. Докато не осигурим такава заетост каза той, на актьорите, ние естествено не можем да приложим другия принцип.

В този смисъл той попита от колко души е трупата на Националния театър. Те му казаха 80 и след това почнахме да уточняваме, Писарев каза 78.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: В момента 77.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да, 77. Със 77 души трупа само три или четири постановки на голяма сцена може би ще намерим една възможност и на това, което ще получаваме за в бъдеще, малко да увеличим количеството, за да бъдат заети повече актьори. Аз не мисля, че това ще понижи качеството, защото ние знаем, че има постановки, които се работят цяла година и общо взето не са открития. А има, които се работят в по-малък срок и които са по-голямо откритие. В някои случаи актьорът късно влиза, а прави голям образ. Но това са въпроси доста често на сработване бих казал, на откриване на идеята, на усещане на произведението, на съзвучие със съвременността.

Та това е, което бих могъл да кажа. Аз просто искам да го защита. Но мисля, че това е една обща линия и един общ стремеж.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: Проекторепертоарът естествено уважава както с големите автори, така и с големите режисьори, които се проектира да работят в нашия театър. Не може да не уважава Леон Даниел, Николай Поляков, Краси Спасов, Димитрина Гюрова. Това са много навременни обновителни веяния, които мисля, че ще допринесат много за качеството на нашата продукция.

Репертоарът е много добре измислен. Единственото, което ме притеснява, е, че за голямата сцена липсва една ярка, или две,

съвременна или класическа комедия. Нашият репертоар стана оловно тежък, другари. В тези 12 пиеси за голяма сцена аз не виждам стремеж да се помисли за комедия, каквато липсва от "Свекърва" от преди 10 години на нашата сцена. "Гарванът" е една към 12 предложени. Ако го направим догодина, значи за следващата година ако спазим този проекторепертоар, няма да имаме.

Това е, което според мен трябва да обмислим. Знам, че много трудно се намира хубава комедия. Но може да бъде класическа, може да бъде съвременна. Един театър без усмивка, другари, колкото и да е...

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Ние мислихме за "Алхимикът" на Джонсън даже, но се разколебахме.

НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВ: На камерната сцена - само "Двубой" на Вязов! Тя е дъвкана, играна работа, но хайде, понеже е наш патрон, иди-дойди. Но горе от "Свекърва" ние нямаме комедия на голямата сцена на театъра.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: "Големанов" не е ли комедия?

ОБАЖДАТ СЕ: Комедия е.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Значи е играна комедия.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: А и "Милионерът" имаме долу.

Мисля, че репертоарът е много внимателно подготвен и това не му е главното качество, а главното му качество е, че полага със солидни, големи заглавия - нещо, което преди няколко години не беше така, не можехме да се похвалим с такова нещо. Поне аз съм ввидетел тука на редица години, когато се поставяха пиеси с крайно слаби качества не само за тази сцена, а изобщо като пиеси, като драматургия. И това според мене е едно от най-големите достойнства на така предложения репертоар.

Приветствувам също и включването в репертоара на тази българска част, която е доста солидна. Специално този сезон ми

прави впечатление. Обикновено ние сме с една въпросителна, ако не и с повече, по отношение на българския репертоар както в класиката, така и в съвременността.

Аз даже тука ще си позволя да кажа за тази неговата пиеса на Джагаров, че е по-добре да съществува, тъй като между другото той я е написал, другарю Гочев, отколкото ние да се лутаме и да търсим пиеса, която тепърва ще поставяме. Все пак той е един утвърден драматург и ние знаем неговите качества и възможности. Така че добре е, че стои тя в заглавията като съвременна пиеса, а тя наистина е съвременна по своите проблеми, наред с тези две - "Под игото" и "Кондарев". Това са широки платна и ако ние не ги направим, аз не виждам кой би могъл да ги защити с такава художествена сила, както режисьорите, които стоят веднага зад тези заглавия, което подсказва вече, че те не са така просто пожелания, а едно сериозно мислене върху тях.

ГОЧО ГОЧЕВ: При това вървят още три български.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: И същевременно вървят още три български в пиесата, така че не може да се обвини театърът, че не обръща лице към българската драматургия.

Аз също бих защитил и другата теза - за това, че някои пиеси са включени за актьори. Ако ние не разполагаме с актьор, то няма смисъл да включваме дадена пиеса. Защо да включим голямо произведение, когато не знаем кой ще стои зад него и как ще го реализираме. Тогава ще се вайкаме и ще искаме да вземем от един кой си театър, не можем ли да командироваме от другия театър актьор, който да играе тази роля.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Междувпрочем едно от много сериозните безпокойства е заглавие, което той го е предложил - "Сънят на разума". Той е имал пред вид актьор като Кондов. Ако нещо стане с него...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Искаш да кажеш, че боледува.

Така че в случая правенето на пиеси с Гецов, с Чапразов, с Ружа Делчева не значи, че това не го приемам и не искам да бъде прието като каприз на отделни актьори, а обратното - като едно сериозно достойнство на предложения репертоар.

Понеже тука Чавдар даде обяснения в отговорите си, аз бих искал това да влезе в проекторепертоара, за да може да е известно. Става дума за още две пиеси - "Томас Бекет" и "Котката". Чавдар ги спомена само като обяснение, без да бъдат написани в текста като възможности, с които да се оперира. Имам пред вид пак главно актьорското покритие, а никакви други съображения, когато става дума за колебаене. По-скоро става дума за точно покритие, когато ще почнеш да правиш пиеса, защото пиесите трябва да се съобразяват с актьорите, с които разполага Националният театър. Независимо от богатата труппа, все пак едни пиеси могат да се играят с едни актьори, а други не могат и т.н.

Като цяло приемам и приветствувам репертоара.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Първото нещо, което бих искал да кажа, е, че изцяло подкрепям и приветствувам това, което е предложено като репертоар. Ние сме имали години, когато е предлаган репертоар и даже не в перспектива за два сезона или за три сезона, а за един сезон и след това почти нищо от него не сме осъществявали. А някой път сме научавали и от случайно интервю някъде в някой вестник какво в края на краищата ще играем.

Радвам се много, че този период е отминал, което ми дава надеждата, че предлаганият проекторепертоар е осъществим и предложението е много сериозно. И най-вече такава надежда ми дава това, че зад всяка пиеса стоят имената на режисьор-постановчиците.

Винаги съм си мислил, че не е много трудно да се предло-

жи един хубав, перспективен репертоар за две-три години, когато именно така се подходи към желанията, исканията на режисьорите и те застанат зад определени пиеси. Те няма да предложат лоши пиеси.

Приветствувам и това, че тука прозират вече три имена от пиесите, които се предлагат заради актьори. Винаги съм поддържал това и смятам, че никога изявените ни актьори няма да предложат заради себе си, искайки да играят някаква роля, каквато и да е пиеса. Ние нищо няма да загубим от това, че отделни изтъкнати актьори ще предлагат някакви пиеси, които да се правят за тях. В случая ние имаме три великолепни попадения, които прозират.

Също така не мога да не приветствувам и участието на гостуващи режисьори и то едни от най-изявените български режисьори, най-разнообразни и различни ако щете и по поколения.

Разбира се хубаво е и това, че преди всичко основата на репертоара е от пиеси, зад които стоят нашите режисьори в театъра. Зад името на др. Филипов стоят три пиеси, зад името на Кюк Азарян - три пиеси, Енчо Халачев - четири, а се очерта и пета, която той предлага. Това също така е много важно. Това значи, че този репертоар е осъществим и реален и е нормално да се разглежда.

Друг е въпросът как ръководството на театъра ще успее да комбинира нещата така, че да можем да говорим за качество и ефективност. Ние също така трябва да се замисляме над тези неща, които стават в наше време. Този наш голям състав да не остава без работа, най-плътно да се използва, най-пълно.

Мисля, че това желание за два състава също ще продължи да важи.

И да можем за по-кратко време да вадим повече и по-хубав

спектакли, повече пиеси, особено ако се сдобием и с трета сцена, без която аз мисля, че няма да можем да осъществим много от нещата. Още повече даже и сега се случва на камерна сцена да не могат да се играят. Някоя пиеса се играе по един път седмично, някой път два пъти в месеца с двата състава и е много трудно да се играе, когато няма поле, когато няма къде и няма как повече да се играе.

Аз приемам изцяло "Под игото". Много е хубаво и това, което каза др. Фучеджиев пред др. Живков за това, че ние ще направим непременно "Под игото" и "Двубой" на дядо Вазов. Мисля, че все пак трябва да се има пред вид още една пиеса, която да е на вниманието на ръководството и на репертоарното бюро, на литературното бюро - евентуално ~~губавица~~ готовност за още един дядо Вазов спектакъл, защото ние сме изостанали с дядовазовите пиеси. Дълго време сме ги нямали. "Хъллове" отдавна не е играна. Като втора пиеса, която всеки момент при случай да е готова и да има възможност да се почне.

Едно време се говореше да се направи някаква комбинация между две пиеси - "Към пропаст" и не знам какво. Може би това също трябва да се има пред вид, след като сме театър на името на Иван Вазов - да имаме готовност за още една пиеса за голямата сцена.

На добър час за осъществяването на този репертоар.

За пиесата на Джагаров аз смятам, че тя ще си влезе като нормално заглавие, а не като някаква бъдеща.

А за съвременна съветска и съвременна българска може да се мисли по предложението за българска и съветска съвременни, по предложението за комедиите, ако се яви някаква пиеса комедийна например .

ЮРИ АНГЕЛОВ: Аз искам да кажа, че репертоарът е много

хубав. Не само че респектира, а просто дава много голяма надежда. Никога не съм виждал, аз съм бил съвсем малко в театъра, само шест години, такива заглавия и всичко толкова интелигентно, всичко подбрано с вкус и толкова да дава надежда.

Също така ми харесва много, че има толкова различни режисьори - различни като начин на работа, като хора с различни качества и то едни от най-добрите.

Възхитен съм от репертоара.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Искам да дам някои обяснения.

Първо за липсата на комедия. Мисля, че това е много сериозно основание, тъй като този искрящ смях така да се каже на сцената би трябвало да се чува по-често. Сега засега "Гарванът" е една по-интелектуална игра бих казал, по-друг тип комедия, но комедия на характери, на ярки взаимоотношения. Може би трябва да помислим допълнително за едно подобно заглавие.

И нещо друго. Тука има просто актьори, които биха играли превъзходно в подобна пиеса. Това е много важно.

Второ - за другите заглавия, за които споменах няколко души, и Енчо спомена. Защо ние все пак накланяме везните към Брехт? На нас ни се струва, че това все пак е по-голяма репертоарна новост. Това не е философската драма на Брехт. От друга страна това е класик на социалистическата драматургия, класик на германската драматургия.

Тука в "Томас Бекет" имаме малка конкуренция с това, че от една страна специалистите видяха "Томас Бекет", от друга, скоро четох, че в кино Сердика за масовата публика проектираха с някои актьори, на които ако не достигнем равнището, ще бъде...

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Но пиесата не я знаят.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да, пиесата не я знаят.

ЮРИ АНГЕЛОВ: Но филмът се пуска няколко години наред.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Авторът не е по-малък от Брехт.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Разбира се, в никакъв случай. Аз говоря за друго.

От друга страна "Котката" на Тенеси Уилямс я видяха по телевизията милиони зрители.

ЮРИ АНГЕЛОВ: Има и американски филм.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Тя беше преди телевизията.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Аз говоря след телевизията. Аз говоря за това, че нашата задача като театър сега вече се усложнява. Значи трябва да я направим по-добре.

И тъкмо по тези причини, тъй като става въпрос за едни равностойни произведения, предпочитанията на литературното бюро заедно разбира се с режисьора, който проявява предпочитание и към тази пиеса, беше включена на първо място "Животът на Галилей".

За Вазов дали трябва да има повече.

На мене ми се струва, че в течение на две години повече от две пиеси на Вазов едва ли трябва. Може би след тези две години отново трябва да се помисли за Вазов. Един пропуск не може да бъде наваксан наведнъж.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Не е вярно, че не сме играли.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Но просто не може наведнъж да бъде наваксан пропусъкът.

Във връзка с режисьорите искам да кажа, че с всички е говорено с изключение на Асен Шопов за "Двубой", тъй като той е предлагал друга пиеса - "Майстори" - да направи тука. Но в нашата репертоарна политика така да се каже заглавието е това. С всички останали обаче е говорено. Дати точно не са фиксирани. Сега вече ще може по-конкретно да поговорим.

И друго, което др. Фучеджиев нареди като закон - до края на юни режисьорите на първите две постановки на голяма сцена - "Гарванът" и "Майстор Солнес" - да излязат с разпределение и на първите две постановки за камерна сцена - "Сонетът на възраждането" и "Сънят на разума" - да излязат също с разпределение. Ако те не излязат с разпределение, това няма да бъдат първите две постановки. Ще бъдат други пиеси. Трябва да я има тази готовност за да бъдат те първите две постановки на сезона. Това е категорично.

Това е, което имах да кажа като допълнително пояснение.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО ИЗКАЗВАНЕ

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Има ли още някой да се изкаже?

Няма. Тогава да приключваме, другари.

Аз смятам, че трябва да се изкаже похвала на литературното бюро за усилията, които положи, макар че работи в доста намален състав и е доста затруднено. Аз проявих известен скептицизъм, ^(че че) се направи този репертоар, но сега сме свидетели на един добър проект наистина за репертоар на нашия театър в разстояние на двата сезона. Какво имам пред вид?

Имам пред вид, че това е един репертоар, който дава възможност на Националния театър да реализира с пълна сила своите идейно-художествени задачи, своите идейно-естетически задачи, които има като първи театър на нашата страна, като най-голямо име в нашата театрална система.

От друга страна, тези заглавия дават възможност на сцената на Националния театър да заживеят големи идеи, да заживеят силни страсти, големи чувства - неща, които са абсолютно необходими за нашето време, абсолютно необходими за нашата публика,

която за наше щастие е много любознателна и много обича театъра.

Авторите, особено имам пред вид от класиката, които ние включваме в нашия репертоар, и заглавията от тяхното творчество са неща, които могат да правят чест на всеки голям театър. Имам пред вид и "Иван Кондарев", и "Под игото", и "Борис Годунов", и "Васа Железна", и "Майстор Солнес", и "Животът на Галилей", една много интересна пиеса с много сатирично и съвременно звучене като "Майор Барбара", и разбира се тази пиеса, която ние искаме да направим за младежка публика - "Гарванът" от Карло Гоци. Изобщо автори и заглавия, които ще ни дадат възможност да осъществим онези задачи, които ни възлага нашата партия като Национален театър.

По-нататък репертоарът е съставен въз основа на други съществени принципи в театъра - комбинирането с имена на режисьори и на актьори. Тука нашият режисьор др. Филип Филипов стои зад три заглавия като "Под игото" на Иван Вазов, "Майор Барбара" на Шоу и "Електра, моя любов" на Дюрко - три произведения, които са много различни и дават възможност за една голяма изява.

Др. Енчо Халачев стои тука зад "Животът на Галилей" на Бертолд Брехт и "Сънят на разума" - две много силни произведения, както и онези, които той спомена и които ние допълнително можем да включим като резерва в нашия репертоар.

Др. Крикор Азарян ще бъдем така радостни да осъществи една пиеса за младежка публика с младите сили на театъра - "Гарванът" от Карло Гоци и след това съвременната съветска пиеса "Последен срок" на именития съветски писател Распутин, както и "Рожден ден" на Харълд Пинтър.

По-нататък другите гости-режисьори, които предвиждаме, както беше отбелязано, са имена на хора, които са доказали своето прави да гастролират на сцената на Националния театър. Защото

другари, известно е, че ние трябва да бъдем прецизни в това отношение и смятам, че досега сме били прецизни. От една страна да даваме възможност на млади и талантиливи, разбира се и на средното поколение, режисьори да се изявяват на нашата сцена, и от друга страна да бъдем много прецизни и да не допускаме компромиси, които да са в ущърб на името на Националния театър.

Сериозно място е отделено на българската драматургия с "Под игото" и с "Иван Кондарев" - две големи заглавия от нашата класика.

Пиесата на др. Джагаров е готова. От многократните разговори, които имах с него, стана ясно, че той иска да направи едно прекомпозиране и затова ние имаме договореност с него да направим една среща с няколко души режисьори, които са определени и с които ще стане разговор. Той смята, че след това ще може в един кратък срок да приключи работата.

Смятам, че е необходимо, и ние ще положим всички усилия за това, пиесата на др. Георги Джагаров да дойде в нашия театър защото знаем, че той е един автор, който стреля на сигурно, колкото и мъчително да се раждат неговите произведения. Между другото те се раждат мъчително, защото той не си позволява недобре изработени неща.

Ще бъдем готови да приемем и пиеси от други съвременни български драматурзи, за което ние поддържаме контакт и правим необходимите постъпки, и всичко онова, което заслужава да бъде играно на нашата сцена. Ние ще положим усилия за това, защото Националният театър наистина трябва да бъде ковачница на съвременната българска драматургия, разбира се на произведения с високи идейно-художествени качества.

Българската драматургия е предвидена и на камерната сцена с "Дом за живеене" на Любен Петков - един нов автор, може би

ще бъде нещо друго, и "Двубой" на Иван Вазов - една комедия, която ние бихме искали да имаме на камерната сцена.

Другари, ние имаме опита с "Милионерът" - стана едно великолепно представление на камерната сцена и смятам, че в никакъв случай не бива да подценяваме. Даже направихме един експеримент с голямата сцена, но се отказваме от приспособяването. Ще го използваме само за нашите турнета, ~~и да се играе~~ да се играе на обикновена сцена в провинцията.

Имаме тука големи заглавия от съветската драматургия, от руската и съветската класическа драматургия като "Васа Железна", като "Борис Годунов", като "Последен срок" на Распутин.

И поставил съм задача да се търси една съвременна съветска пиеса. Др. Антония Каракостова ми даде съветското списание "Театър", в което има една пиеса на Розов, за която се казва, че била интересна. Ще я прочета, ще видим, ще я обсъдим. Но съм възложил и на Антония Каракостова, която сега е в Москва, и трябва сериозно да потърсим едно заглавие от съветската драматургия за голямата сцена - нещо хубаво, което ще представи добре съвременната съветска драматургия и съвременния съветски театър.

Тука имаме заглавия и от западната драматургия, от световната драматургия - неща, които имат място на наша сцена в нашия репертоар.

Искам да отбележа и другия принцип, който е много важен - че някои от заглавията, които сме включили, са съобразени с желанието наши изтъкнати актьори да изиграят една роля. Това се отнася за "Майстор Солнес", това се отнася и за "Васа Железна", това се отнася и за "Борис Годунов". Трябва да ви кажа, че на мен ми беше известно желанието на Сергей Бондарчук да постави тази пиеса. Аз се обърнах към нашето посолство още в края на миналата година за посредничество и към месец април тази година

бяха уточнени нещата. Бондарчук ще пристигне тука в първите дни на месец юни да гледа нашата трупа и окончателно ще уточним всички подробности, което вече ще ни даде възможност и да направим точен разчет за реализацията на репертоара.

Въпросът за реализацията е от особена важност, за планирането на тази реализация, защото от малкия опит, който имам тука в продължение на три години, се убедих, другари, че можем да напишем доста хубави заглавия, но ако не успеем своевременно да планираме поне първите две на голяма сцена, първите две на камерна сцена и след това да продължим веднага в началото на сезона и по-нататъка, става едно объркване, загубваме темпо и голяма част от нашите добри намерения се осуетява.

Затова ръководството на театъра сега през месец юни след идването на Бондарчук, като бъде уточнено за "Борис Годунов", моментално ще направи един план-график с режисьорите, с произведенията, с производствените ателиета, така да се каже ще се направи репертоарно-производствен план-график, за да можем наистина да осъществим повече произведения на двете сцени.

Аз казах три, но те могат да бъдат най-малко четири, защото "Майстор Солнес" при всички случаи може да върви успоредно с Карло Гоци примерно. А можем разбира се и някаква нова българска пиеса. Доколкото ми е известно, пиесата на Джагаров не е с голям персонаж и можем да я комбинираме с други. Това е нещо, което би създавало едно голямо оживление и една напрегната работна атмосфера в нашия колектив, което ни е крайно необходимо. По такъв начин проблемът за многолюдността на трупата до голяма степен ще бъде елиминиран като проблем, който ни създава трудности.

При това положение аз смятам, че сега през месец юни нашите усилия трябва да бъдат насочени именно към планиране на първите две постановки на голямата сцена и първите две на камер-

ната сцена. Това ще бъде достатъчно заедно с възстановяването в началото на новия сезон, за да ни даде на разположение време, за да можем да продължим по-нататък по същия начин планировката и да се поздравим с един добър резултат, който е наш общ стремеж.

Това бяха думите, които исках да кажа за проекторепертоара, който художественият съвет утвърждава, приема като репертоар и ще го представим в Комитета за култура.

Благодаря на всички, които участваха в заседанието.

Искам да изразя своето недоволство от липсата на някои хора, които даже не са уведомили секретарката, че няма да присъствуват на заседанието, което, другари, не е редно, защото около репертоара след това се водят много приказки и много разговори. Ако обществените организации също така желаят, готов съм да се направи обществено обсъждане, обсъждане на един обществен активен сборен събиране, на което да се постави този въпрос. Обаче това не трябва да се бави, а трябва да стане бързо. Да запознаем колектива с репертоара и някои допълнителни предложения, ако искат да направят, можем също да ги имаме пред вид.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Бих искала да поставя един въпрос, който не е във връзка с репертоара. Струва ми се, че мислейки за реализирането на този проекторепертоар, трябва да се помисли и за друго. Действително ще бъде много хубаво през новия сезон да понат да се работят четири пиеси. Но кога ще се играят и пиесите, които имаме да играем? Васко засегна този проблем - че има и пиеси на голяма сцена, които тази година са имали премиера и се играят най-много два-три пъти на месеца.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Това се има пред вид.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Знам, че го имате пред вид. Но може би докато чакаме тази нова голяма сцена, която ще се направи, да

намерим и някаква възможност да играем и на трета сцена, за да може тези пиеси, които отпадат от репертоара и излизат нови, да отиват на третата сцена. За такъв вариант да се помисли, докато е време. Защото иначе напразно отива и трудът на хората.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре. Първо естествено е, че някои заглавия ще слязат от репертоарния план.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: В съвета стана дума за това нещо.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Затова най-напред на режисьорския съвет и след това на дирекционния съвет ще се обсъди този въпрос и ще се реши кои да отпаднат и с кои да продължим по-нататък.

От друга страна, това, което казва Нина, е много сериозно и трябва разбира се да помислим и да проучим какви възможности има за други места, където можем да играем, макар че това, Нина, е и въпрос на комбинация, дали може едновременно да се играят три пиеси.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Разбира се, но в по-малки роли ще се направят замени, за да може да се играят спектаклите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да.

Има ли някои други въпроси? Няма. Приключваме.

Закривам заседанието.

/Закрито в 17,15 часа/

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Д. Фучеджиев
/Д. Фучеджиев/

СТЕНОГРАФ:

Л. Лазов
/Л. Лазов/